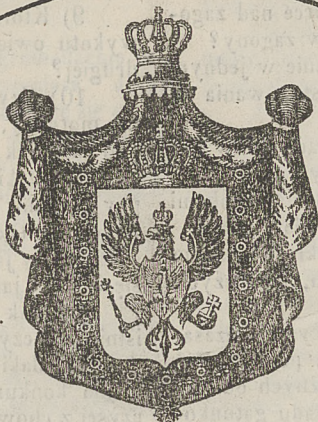

GAZETA W. Księstwa Poznańskiego.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal. 20 Sgr.
na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

OSWIADCZENIE.

Stanowisko moje kościelne nakazuje mi do powszechnej podać wiadomości:

że List pasterski w dzień uroczystości Wszystkich Świętych przezemnie wydany, był tylko do owieczek moich czyli katolików W. X. Poznańskiego wystosowanym i że tenże jedynie interes ogólny tak s kościoła katolickiego jako i Państwa miał na celu a następnie że nie mogłem mieć i nie miałem zamiaru ubliżenia lub potępienia nim kogożkolwiek bądź, jak się o tem każdy kto go tylko z uwagą odczyta przekonać niewątpliwie może, i że sąd i ocenienie tego czy wspominany tylokokrotnie w pismach publicznych okólnik Ks. Biskupa Suffragana Stefanowicza i Pana G. Potworowskiego sprzeciwia się sprawie kościoła katolickiego, wyłącznie do mnie samego należy, a w tej chwili dla niekompletnych jeszcze akt, a mianowicie nieposiadając instrukcyi na którą się okólnik powiedziany odwołuje, nastąpić nie może.

W Poznaniu, dnia 11. Listopada 1858 r.

Arcybiskup Gnieźnieński i Poznański.

X. Przyłuski.

Telegraficzne wiadomości.

Nicea, 6. Listopada. — Wychodzący tu Nizzardo donosi, że rosyjskie towarzystwo postanowiło budować kolej żelazną z Nicei lub Willafranki do Kuneo przez Wezuwiał. Jenerał Baganow, inżynier Kachuchrowski i deputowany Banalis już rozmierzali tę przestrzeń. Czekają tylko na przyjazd w. księcia Konstantego, który ostatecznie wyda rozporządzenie we względzie budowy.

Korfu, 1. Listopada. — Austriacki parowiec wojenny »Wulkan« przybył tu z Bocche di Cattaro, aby krążyć na naszych wodach i śledzić gdzie się podział podejrzany jeden okręt, który między Cimerą i Fano uganiał się za dwoma austriackimi statkami. Poszukiwania atoli były bezskuteczne, a »Wulkan« wrócił do Bocche.

Tryest, 9. Listopada. — Parowiec »Curtatone« i parowiec jeden Lloyda spławiły brygantynę austriacką Trojano, którą inny okręt wskutek uderzenia zaurzył w morzu. Austriackie brygi »Emmy« i »Gisachimo« rozbiły się na morzu pod Ortoną. Ocalono osady.

Hamburg, 11. Listop. — Dzisiejszy Hamburger Correspondent donosi z Kopenhagi, że wedle wiarogodnej pogłoski szambelan Levetzau ma być zamianowany holenderskim ministrem i książę Karol Glücksburg znów przyjętym jako jenerał do armii duńskiej. Faedrelandet niewierzy pierwszej pogłosce.

Paryż, 10. Listopada wieczorem. — Austriacki poseł baron v. Hübner spodziewanym tu jest na dniu 18. b. m. a portugalski poseł baron Paiva przybędzie tu w przyszłą niedzielę.

Według wiadomości z Madrytu, wypłynęła dziś wyprawa z 8 parowców złożona przeciw rozbójnikom Ryffu. — Hr. Mastai, brat papieża umarł.

Paryż, 11. Listopada. — Dzisiejszy Monitor donosi, że komisya zebrana w sprawie czarnogórskiej w Konstantynopolu w dniu 8. Listopada podpisała protokół, mocą którego zapobieży się w przyszłości zawikłaniom, narażającym pokój i sprawy ludzkości na największe niebezpieczeństwo.

Berlin, 11. Listopada. — J. kr. w. książę rejent słuchał dziś referatów J. w. księcia Hohenzollern, ministrów stanu v. Auerswalda i v. Schleinitza, ministra wojny v. Bonina, tudzież jenerała v. Manteuffla, a następnie przyjmował księcia Wilhelma Radziwiłła, księcia biskupa hr. Sedlnitzkiego i jenerał porucznika v. Peuckera.

Berlin, 11. Listopada. — Piszą ztąd do koloński gazety pod dniem 9. b. m.: Na posiedzenie wczorajsze ministerstwa przyprowadził książę Rejent syna swego księcia Fryderyka Wilhelma, który odtąd brać będzie udział w obradach ministerstwa. Następnie miał nowę książę Rejent do swoich radców, która głębokie wrażenie uczyniła. O ile niektóre z niej ustępy powtarzają, to widać, że zmiana ministerstwa nastąpiła w skutek życzeń narodu i że nowe ministerstwo ma się starać o prowadzenie spraw wedle konstytucyi i interesów pruskich.

— Zeit podaje ośnowę mowy byłego prezesa ministerstwa bar. v. Manteuffla, jaką miał w d. 8. b. m. do członków ministerstwa spraw zagranicznych. Zmienność, powiedział, jest udziałem wszystkich spraw ludzkich, i teraz stawam przed wami nie jako przełożony, ale jako przyjaciel. Jako taki dziękuję wam za wierność i poświęcenie, jakim mnie wspieraliście. Będziecie świadkami w przyszłości, że pod moim kierunkiem panowało silne i rzetelne uczucie i życzę, ażeby to na dobre wyszło mojemu następcy, tudzież ojczyźnie i temu, który na jej czele stoi! Oto jest ostatnie życzenie, które wynurzam i podaję wam rękę na pożegnanie. — Tak Bóg rozrządził.

— Mówią, że jenerał hr. Waldersee przy wystąpieniu z ministerstwa wojny pozostaje do dyspozycyi z pensją.

— Ministerstwo spraw zagranicznych przesłało depeszę okólnikową do wszystkich reprezentantów pruskich zagranicznych, zawiadamiającą o zaszłej zmianie ministerstwa.

— Publicysta pisze: przeszkody, jakie się nasuwały w objęciu ministerstwa handlu przez pana v. Patowa pochodziły z tak ważnych zasad, że na chwilę przynajmniej nie mogły się udać układy. Pan v. Patow jest bowiem przeciwnikiem najważniejszych zasad, których się trzymał pan v. der Heydt w temże ministerstwie. Jest przeciwnym pocztowej regalii, monopolowi telegrafów i podatkowi od kolei żelaznych. Aby to zmienić natychmiast, a więc zreformować zupełnie dotychczasowe zasady w departamencie handlu było niepodobnem dla pana v. Patowa. Koledzy zaś pana v. Patowa uważali, że czas krótki nie wystarcza na tak ważne zmiany, gdy inne najważniejsze organiczne prawa mają być roztrząsane. Z tego powodu powołał książę rejent pana v. der Heydta do siebie, a ten oświadczył, że gotów pozostać na posadzie, jeżeli jego szwagier, minister sprawiedliwości na urządzie swym pozostanie. Stało się temu żądaniu zadosyć, jak wiadomo. Prezes rejencji v. Möller, którego powołano telegramem do Berlina, aby objął ministerstwo handlu, na przypadek gdyby układy z panem v. der Heydtem się nie udały, opuścił Berlin pod temi okolicznościami.

Królestwo Polskie.

Komitet towarzystwa rolniczego wydał w dniu 30. Październ. następujące ważne ogłoszenie, obwieszczając pytania, które mają być poddane pod rozbiór na przyszłym walnem zebraniu członków towarzystwa.

Podając do wiadomości, iż termin przyszłego ogólnego zebrania członków towarzystwa na dzień 3. Lutego 1859 r. w Warszawie wyznaczonym został; komitet towarzystwa ogłasza, iż obok trzech sekcji: ogólnej, rolnej i chowu inwentarza, na które w roku bieżącym ogólne zebranie było podzielonem, na rok przyszły utworzoną będzie sekcya czwarta administracyjna, do rozbioru wszelkich spraw wewnętrznych zarządu towarzystwa przeznaczona.

Trzy pierwsze sekcye obejmować będą:

Sekcya I. ogólna, przedmioty ogólnie gospodarstwa krajowego dotyczące.

Sekcya II. rolna, przedmioty dotyczące gospodarstwa rolnego, uprawy łąk, leśnictwa i technologii.

Sekcya III. chowu inwentarza, wychów zwierząt domowych, rybołówstwo, pszczelnictwo, jedwabnictwo. Dla sekcji tych, w myśl § 35. ustawy, komitet następujące pod rozbiór podaje pytania, a mianowicie:

Dla sekcji I. ogólnej.

1) Przez jakie układy i w jaki sposób zawierane, zapewnić sobie można stałego robotnika w gospodarstwach bezpieczeństwa i jakie skutki moralne na stan ludności wiejskiej, a materyalne na bieg gospodarstwa, wyradza stosunek: ogrodnicy, kopiarski, komorniczy, parobczy, lub inny w kraju istniejący?

2) Jakiemiby środkami najtrafniej i najłatwiej urządzić się dała pomoc lekarska dla ludu wiejskiego?

3) Jakie są środki podniesienia małych gospodarstw w kraju naszym?

4) Utrzymanie i ulepszenie stanu traktów drugiego rzędu i dróg bocznych, tyle dla gospodarstwa krajowego ważne i pożądane, a głównie na powinności szarwarkowej oparte, jakiej możliwej pomocy i skutecznego współdziałania ze strony obywateli ziemskich i rolników spodziewać się i wymagać może?

5) Czy przeważny kierunek rolnictwa naszego ku produkcji ziarna, daje się usprawiedliwić naturą gleb naszych, i jakie są przyczyny oraz skutki zaniedbanego u nas wychowu zwierząt i w ogólności mało rozwiniętej produkcji produktów zwierzęcych?

6) Jakie są przyczyny zbytnej zmienności cen naszych produktów rolniczych?

7) Jakie przeszkody, ze stratą dla gorzelnictwa tamują w naszym kraju swobodny handel okowitą?

8) Jak dalece w celu otrzymania największego dochodu z gruntu, potrzeba miarkować nakłady według ogólnych zasad produkcji stosowanych do miejscowości — i jakie są najpowszechniejsze przeciwko tym zasadom popelniane u nas błędy?

Dla sekcji II. rolniej.

1) W jakich okolicznościach dać pierwszeństwo płaskiej orce nad zagonową i jaka jest przyczyna więcej upowszechnionej u nas orki w zagony?

2) Czy siew pszenicy na jednej orce po koniecznie dwukrotnie w jednym roku koszonej, bywa tylko wyjątkowy, lub czyli ten sposób postępowania da się polecić, oraz kiedy i jak uprawę wykonać należy?

3) Gdzie i w jakich okolicznościach korzystniej jest używać wołów lub koni do uprawy; podać koszt jednej i drugiej uprawy, ich zalety i wady?

4) Jak popelniane są błędy w obchodzeniu się z rozmaitemi gatunkami nawozów, i jakie środki postępowania dla każdego z nich są najwłaściwsze?

5) Dla czego pomimo obfitego znajdującego się w ogóle w kraju naszym marglu i mimo uznanych w innych krajach korzyści marglowania, jego użycie tak mało jest u nas upowszechnione?

6) Czy przewaga uprawy żyta u nas w stosunku do pszenicy, ma uzasadnioną przyczynę w naturze gleby lub klimatu, czy przeciwnie, przypisać ją można poniekąd miejscowemu zwyczajowi, lub nieznajomości różnych odmian pszenicy, odpowiadających różnym stopniom rodzajności i składu gatunkowego gleby?

7) Z rozmaitych warzyw pastewnych jako to: turnipsu, marchwi, brukwi szwedzkiej, buraków itp.; która z nich i w jakich warunkach największe korzyści u nas przedstawia?

8) Przy zasiewie kilkoletnich pastewników, jakim roślinom pastewnym ze względu na ich trwałość i udajność stosownie do natury gleby pierwszeństwo przyznać należy?

9) Jakimi roślinami, prócz konieczyny, i w jaki sposób uprawianemi najwłaściwiej zapewnić można bydłu regularną, stałą, zieloną paszę, czy zupełną, czy obok pastwiska dodatkową od wczesnej wiosny do jesieni?

10) Czem w roku przyszłym zastąpić konieczynę czerwoną lub mieszaną z trawami konieczyny, które w roku obecnym z powodu suszy nie powschodziły?

11) Dla czego uprawa buraków na nasienie, tak mało jest u nas upowszechniona; jakie są środki najwłaściwsze zapewniające i przyspieszające wejście nasienia burakowego?

12) O ile za pomocą rozszerzonej uprawy okopowych roślin na karm dla inwentarza, zastąpić można zawodzącą w klimacie naszym uprawę roślin pastewnych, jako to: konieczyny, traw itp.?

13) W gospodarstwie skierowanem do produkcji zbożowej, jaki stosunek przestrzeni ziemi zostawiać ma pod roślinami okopowymi, pastewnymi, łąkami i pastwiskami?

14) Czy w przejściu z gospodarstwa pańszczyźnianego na beipańszczyźniane, nie wypada mieć na uwadze, aby grunta lżejsze i odleglejsze w inny sposób niż dotąd zagospodarowane były?

15) Jakimi środkami w gospodarstwach włościańskich towarzystwo przyczynić się może;

a) Do obsiewania konieczyny i roślin pastewnych, pomimo trzy-polowego podziału pól?

b) Do właściwego obchodzenia się z nawozem?

c) Do upowszechnienia i ulepszenia uprawy lnu, konopi i wyrobu płótna?

d) Do powszechniejszej uprawy warzyw ogrodowych i do sadzenia drzewek owocowych?

16) Przy wzrastającej konsumpcji tytoniu, jakiego należało przedsięwziąć środki, aby uprawę tej rośliny, mianowicie w mniejszych gospodarstwach rozpowszechnić, a tem samem zmniejszyć potrzebę sprowadzania liści z zagranicy?

17) Jakie są najskuteczniejsze i najłatwiejsze środki wytępienia mchu na łąkach?

18) W jakich okolicznościach nawodnianie łąk dzikie, w jakich zaś nawodnianie sztuczne, zasługuje na pierwszeństwo?

19) Różne gatunki drzew owocowych na jakich spodnich warstwach gruntu najlepiej się udają?

20) Jak przejść do ujednolajnienia drzewostanu w lasach, rozmaity drzewostan co do wieku mających, z zapewnieniem jednakowego przez daną liczbę lat użytku?

21) Czy i w jakich okolicznościach karczowanie poręb, a następnie kilkoletnie na nich roślin gospodarskich uprawianie, opłacić się może i czy jest dla przyszłego obsiewu lasu korzystne?

22) Jakoby obmyślić sposób, zapewniający przystępną pomoc techniczną do urządzania lasów i umiejętnego ich prowadzenia?

23) Jakie materiały na pokrycie dachów na budynkach gospodarskich w kraju naszym są najwłaściwsze?

24) Czy wybijanie oleju jest fabrykacją dającą się korzystnie z gospodarstwem wiejskiem połączyć i jakie są przyczyny, dla których pozostaje ona po największej części w ręku przedsiębiorców po miasteczkach?

Dla sekcji III. chowu inwentarza.

1) Czyli i jakie są rasy bydła polskiego z tak ustalonymi cechami, aby użycie wyborowych sztuk rozplodowych mogło podnieść przymioty tychże ras?

2) Jakie sposoby letniego i zimowego wypasu bydła uważać należy za najkorzystniejsze i jakimi środkami zaniechana u nas produkcja mięsa, obok konkurencji bydła stepowego podnieśćby się dała?

3) Czy mając na celu otrzymanie największej ilości mleka, można poprzestać na paszeniu bydła na pastwiskach sztucznych lub samorodnych.

4) W jaki sposób bywa spożytkowany wywar w różnych stronach kraju i jakie spienienie tego karmu jest najkorzystniejsze?

5) Jak jest korzystniejsze hodowanie cieląt, czy przez pozostawienie przy matce, czy przez pojenie, i w jaki sposób?

6) Jakie są przyczyny, dla których sposób mleka nie jest przedmiotem zatrudnień gospodarstw folwarcznych, i dla czego wyrób lepszego gatunku serów, tak mało jest upowszechnionym?

7) Doszedłszy do pewnego stopnia ukształcenia rasy owiec, czy można poprzestać na dobieraniu celniejszych sztuk rozplodowych z téjże samy owczarni, i z jakim skutkiem doświadczenia w tym przedmiocie u nas zrobiono?

8) W jakich miejscowościach należy dać pierwszeństwo hodowli grubo lub cienko wełnistych, lub też owiec włościańskich krajowych?

9) Która pora roku i w jakich okolicznościach jest najstosowniejszą do wykotu owiec, i jak najwygodniej urządzić przejście z jednej kotelnicy do drugiej?

10) Czyli doświadczenia przekonały o zaraźliwości choroby owczej zwanej motylicą, skoro na wielkiej liczbie owiec w promadzie się pojawi, a w takim razie jak zapobiedz dalszemu jej szerzeniu się?

11) Jakie są przyczyny choroby, krzyżowej (traber) i kołowacizny miępzy owcami; czyli te choroby są dziedziczne, nadto, czyli i jakie są środki pozbycia się tych chorób z gromady?

12) w jakim kierunku ulepszenie owiec włościańskich mogłoby być przedsięwzięte i jakich środków użyć w tym celu?

13) Jak były właściwe cechy tak zwanej polskiej rasy koni; czy rasa ta istnieje, i czy da się samoistnie dalej prowadzić i udoskonalić?

14) Jaki kierunek przyjąć w hodowaniu koni, a z uwagi trudności utrzymania konkurencji z cesarstwem sprowadzanemi, czy większe osiągniemy korzyści z chowu koni roboczych, czyli rasowych koni roboczych, czyli też rasowych na handel zagraniczny?

15) Jakim obrokiem tańszym od owsa, można skutecznie żywić konie robocze?

16) Jakie są przyczyny, dla których wychów trzody chlewniej, mogący nasć handel wywozowy powiększyć, nie jest w folwarcznych gospodarstwach na obszerniejszą skalę prowadzony i czy prowadzenie obcej rasy zapewniłoby korzyści?

17) Czy wychów drobiu może stać się ważniejszą gałęzią przemysłu rolniczego, czy poprawienie ras krajowych jest potrzebne, i czy drób wypasiony jaja, mogą być przedmiotem wywozu zagranicznego?

Nareszcie, z uwagi, jak ważną dla dobra towarzystwa jest rzeczą, aby czas na obrady ogólnego zebrania ustawać zakreślony, jak najoszczędniej był użytym, komitet uprzejmie przekłada szanownym członkom, mającym zamiar podać swoje wnioski, według artykułu 34go ustawy, potrzebę dokładnego, ile być może, wniosków tych motywowania, przy samem onych na piśmie podaniu. — Warszawa, dnia 30. Października 1858 roku.

Prezes, Andrzej Zamoyski.

Członek, sekretarz, Władysław Garbiński.

Francya.

Paryż, 8. Listopada. — Proces wytoczony hr. Montalembertowi stanowi jeszcze przedmiot codziennego zajęcia, i jest nieskończonem źródłem wylewających się wieści różnorodnych.

— Prefekt Sekwany zamysła tej zimy wielką usilnością rozpocząć budowy ku upiększeniu miasta.

— Między wielu projektami prawa przygotowującymi się w radzie stann, mieszczą się także wielkich rozmiarów reformy w administracji pocztowej; mówią, że zamierzają włożyć na wysyłających listy obowiązek frankowania ich.

— Minister marynarki zalecił, aby we wszystkich portach Francji zakładano biblioteki złożone z opisów morskich, historii naturalnej i jeografii. Żołnierzom i marynarzom ma być zimą dozwoływany przystęp do tych zakładów ogrzewanych.

— List cesarza do księcia Napoleona brzmi jak następuje:

St. Cloud, 30. Paźdz. 1858.

Mój kochany Kuzynie! Pragnę bardzo, aby w chwili, gdy spór z Portugalią co do okrętu „Charles Georges” załatwiony został, stanowczo zastanowiono się nad kwestyą względem werbowania robotników z nad brzegów afrykańskich i roztrzygnięto ją w myśl prawdziwych zasad prawa i ludzkości. Z takim przyciskiem domagałem się od Portugalii zwrotu okrętu „Charles Georges”, bo niezawisłość bandery narodowej zawsze niekniecie zachowałem i przy tej sposobności należało mi mieć niezłomne przekonanie o moim dobrem prawie, aby się wystawić na niebezpieczeństwo zerwania z królem portugalskim przyjaznych stosunków, którebym rad dłużej zachować. Co się tyczy zasady werbowania Murzynów, takowa umnie niecałkiem ustolona jeszcze. Jeżeli zaś nad brzegu afrykańskiego pościągani robotnicy nie mają w rzeczy samej własnej woli, i jeżeli werbowanie to niczem więcej nie jest, jeno zakapturzonym handlem niewolnikami, tedy pod żadnym względem nie chcę z nim nic mieć wspólnego. Boć nigdy nie będę popierał przedsięwzięć, sprzeciwiających się postępowi, ludzkości i obyczajom. Proszę Cię, abys starał się w tém zgłębić prawdę, troskliwością i oględnością właściwą Ci we wszystkich sprawach; a ponieważ najlżejszym środkiem usunięcia przyczyn do sporów tego rodzaju jest niewątpliwie w miejsce pracy Murzynów użyć wolnej pracy indyjskich kulis; proszę Cię przeto, mój Kuzynie, abys się porozumiał z ministrem spraw zagranicznych celem odnowienia z rządem angielskim korespondencji od kilku miesięcy rozpoczętej. W końcu mój kochany Kuzynie, błagam Boga, aby Cię miał w swój opiece.

Napoleon.

List ten bardzożywo zajmuje tu wszystkich. Upatrują w nim bowiem klucz do dotychczasowego postępowania Anglii w sporze między Francją i Portugalią, nieco zagadkowego. Sądzi tu wielu, że cesarz w tej myśli wydał powyższy list, aby zapobiedz rozdrażnieniu, powstałemu w Anglii z powodu sporu portugalskiego. Boć jest rzeczą widoczną, że nie chciano teraz zerwać przymerza z Anglią i że dlatego wypadało wynaleść środek, któryby i z tamtej strony kanału dobrze był przyjęty. Gabinet angielski otrzymał zresztą, jak mi mówią, wczoraj wiadomość przez lorda Cowley o liście powyższym cesarskim.

— Dziś kładą kamień węgielny do kaplicy rosyjskiej, mającej być budowaną w stylu kaplicy postawionej w Wiesbaden, w której spoczywają zwłoki pierwszej żony księcia nasauskiego.

Protokół konferencji. (Ciąg dalszy).

Protokół XV.

Posiedzenie 10. Sierpnia 1858. Po odczytaniu protokołu z poprzedniego posiedzenia, który zostaje i przyjęty, konferencya przystępuje do dalszego rozbiór projektu konferencji.

W skutek uwag uczynionych pełnomocnikowi tureckiemu i W. Brytanii, konferencya wraca do artykułu 4. już przyjętego i stanowi, że paragraf ten będzie dodany do art. 13:

Inwestytura będzie jak dawniej żądaną i nadawaną w przeciągu 3. miesięcy najdłużej.

Art. 13. przyjęty zostanie w następującej osnowie:

„W razie opróżnienia posady hospodara podczas gdy zgromadzenie jest zebrane, przystąpieniem być ma w 8. dniach do wyboru hospodara. Jeżeli zgromadzenie nie jest zebrane, zostanie natychmiast zwołane i zbierze się w 10. dniach. Gdyby atoli było rozwiązane, nastąpić mają wybory w dwóch tygodniach, a nowe zgromadzenie zbierze się również w 10. dniach. W przeciągu dni 8. po zebraniu się przystąpi do wyboru hospodara. Obecność $\frac{2}{3}$ członków zapisanych będzie wymagana, aby przystąpić można do wyboru. W razie, gdyby w dniach 8. nie nastąpił, 9. dnia w południe zgromadzenie przystąpi do wyboru bez względu na liczbę członków obecnych.

Artykuł 14. projektu zostaje przyjęty.

Artykuł 15. zostaje przyjęty z dodaniem do 1. paragrafu tego co następuje: Hospodar rządzi z pomocą ministrów przezeń wybranych. Zatwierdza on i ogłasza prawa; może również odmówić zatwierdzenia. Ma prawo łaski i zamieniania kar za zbrodnie, nie mogąc w inny sposób na tok sprawiedliwości.

Konferencya przyjmuje art. 16. i stanowi, że połączony zostanie z następującym, którego tworzyć ma 1. paragraf.

W art. 17. pełnomocnik austriacki proponuje wyrzucić wyrazy: „lub przez zgromadzenie“, kończące paragraf ostatni. Ponieważ konferencya nie przystaje na tę zmianę, bar. Hübnér proponuje postanowienie dodatkowego tego samego artykułu w tej osnowie:

„Oskarżenie ministrów może być orzeczone tylko większością $\frac{2}{3}$ członków obecnych.“

Art. 18. zostaje przyjęty z przemianą wyrazu „wyborczy“ na wyraz „reprezentacyjny“.

Art. 19. i 20. zostają przyjęte z tą zmianą, że zgromadzenie zbierze się w pierwszą niedzielę „w grudniu“ zamiast „w marcu“. Prócz tego obydwa te artykuły połączone zostaną w jeden.

Art. 21. i 22. zostają przyjęte i będą tworzyć jeden artykuł.

Art. 23. zostaje zmieniony jak następuje: Prezes stanowi warunki, pod jakimi publiczność przypuszczoną będzie na posiedzenia, wyjąwszy wypadki przewidziane przepisami wewnętrznymi.

„Sporządzony będzie za staraniem prezesa sumaryczny protokół z każdego posiedzenia zamieszczony w Dzienniku urzędowym.“

Art. 24. zostaje przyjęty z dodatkiem na końcu: „co do ustaw interesu wspólnego.“

Art. 25. zostaje przyjęty z dodaniem tych wyrazów: nie biorąc udziału w wotowaniu.

Pełnomocnik francuski przypomina, że konferencya zastrzegła sobie postanowić względem art. 3., którego rozbiór odroczonej został w skutek zarzutów jakie niektórzy pełnomocnicy uczynili przeciw odniesieniu się do dawnych kapitulacji, wzmiarkowanemu w tym artykule. Hr. Walewski przedstawia w tym artykule rozmaite uwagi usprawiedliwiające pod tym względem redakcyę projektu i art. 3. zostaje ostatecznie przyjęty w tych wyrazach:

„Na mocy kapitulacji przechodzących od sultanów: Bajazeta I., Mahometa II., Selima I. i Solimana II., które stanowią autonomię Księstw, uznając ich stosunki z W. Portą zatwierdzone kilku hattiszeryfami a mianowicie z r. 1844; stósownie również do art. 22. i 23. traktatu zawartego w Paryżu 30. Marca 1856 roku, Księstwa używać będą nadal pod zbiorową gwarancją mocarstw kontraktujących przywilejów i swobód, jakie posiadają.

„Księstwa rządzić się zatem będą wolno, poza obrębem wszelakiego mieszania się W. Porty, w granicach zawarowanych zgodą mocarstw poręczających z dworem zwierzchniczym.“

Pełnomocnik turecki czyni uwagę, że wzmianka o kapitulacjach w konwencji nie może być uważana za uznanie przez W. Portę autentyczności tekstu, przytoczonego przez dywany *ad hoc*, że przeto postanowienie owego tekstu nie może być obowiązującym dla Turcyi. (następują podpisy.)

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Anglia.

Londyn, 8. Listopada. — Dziś wyjeżdża Gladstone do wysp Jońskich, aby usmierzyć umysły wzburzone wyspiarzy.

Portugalia.

Artykuł urzędowego dziennika lizbońskiego *Diario do Governo* z dnia 24. Października następującej jest osnowy:

W dniu 29. Listopada 1857 r. dowódzca stacyi morskiej w Mozambiku zabrał okręt francuski „Charles Georges“ stojący na kotwicy w pobliżu wyspy Unisanguha w zatoce Conduccia, porcie wzbronionym dla handlu obcego. Na pokładzie pomienionego okrętu znajdowało się 110 murzynów, którzy oświadczyli iż wbrew swęj woli uwięzieni zostali. Prócz tego na pokładzie okrętu znajdowały się przedmioty, które stósownie do wykazu towarzyszącego dekretoowi z 10. Grudnia 1836 r. uważane są jako poszlaki handlu murzynami. Trybunał mozambiicki skazał na wiosek jeneralnego prokuratora wyrokiem z d. 8. Marca 1858 r. kapitana okrętu na 2 lata do robót publicznych, na 3000 fr. kary i konfiskatę okrętu. Osada została uwolniona. Prokurator i kapitan apelowali zarazem przeciw temu wyrokowi do najwyższego sądu w Lizbonie.

Rząd francuski nie uznając prawa zaboru ani prawomocności wyroku trybunałów lubelskich, pod pozorem, że okręt upoważniony był werbować wolnych robotników i miał na pokładzie delegowanego, którego zamianował gubernator wyspy „Reunion“ do nadzorowania werbunku, zażądał od rządu portugalskiego zwrotu okrętu i wypuszczenia na wolność kapitana.

Rząd królewski nie chciał mieszać się w sprawę zależącą od sądów, których niepodległość zgwałcona, zadalaaby cios ustawie zasadniczej państwa. Ponieważ rząd francuski nalegał w reklamacyach swych, mianowicie w depeszy przesłanej przez posła francuskiego w Lizbonie pod dniem 14. Września r. b. do portugalskiego ministra spraw zagranicznych, na którą w d. 18. Września wydana została odpowiedź zawierająca dokumenta, które wyjaśnić mogły

punkt sporny, rząd królewski nakazał ministrowi swemu w Paryżu depesząmi z d. 2. i 6. b. m. zaproponować rządowi cesarskiemu pośrednictwo trzeciego mocarstwa, które Najj. cesarz Francuzów wybierze, stósownie do zasad zawartych w protokole 23 konferencyi paryskich z dnia 14. kwietnia 1856 roku. Propozycya ta została odrzuconą.

Depeszę z d. 13. b. m. hr. Walewski nakazał margrabiemu Lisle de Siry ministrowi francuskiemu w Lizbonie, aby zawiadomił rząd portugalski, iż rząd francuski przyjmie ugody opartą na następujących podstawach:

Zwrotu zabranego okrętu i wypuszczenie kapitana w 24 godzin po oddaleniu się okrętów francuskich z Tagu.

Pośrednictwo króla niderlandzkiego w wymierzeniu wynagrodzenia poszkodowanym, co się zaś tyczy pośrednictwa względem kwestyi prawa, Francya je bezwzględnie odrzuca.

Hr. Walewski dodał, że jeżeli podstawy te nie będą przyjęte, minister francuski winien się zastosować do odebranych przezeń instrukcyj. Instrukcye te, jak sam minister ustnie uprzedził o tem prezesa rady, orzekały, że w ostatnim razie J. Exc. opuścić ma z całym poselstwem i konsulem francuskim Portugalię, przez co stosunki dyplomatyczne i handlowe między obu krajami przerwane zostaną, a admirał Lavaud dowódzca francuskiej siły morskiej na Tagu otrzyma polecenie załatwić bieżącą kwestyę. W takich okolicznościach rząd królewski trwając w przekonaniu o swem prawie, lecz uznając zarazem niepodobieństwo utrzymania się przy niem, widział się przymuszonym przyjąć na siebie ciężką odpowiedzialność w obec kraju i uległ stanowczym wymaganiom Francyi, nakazując wypuszczenie na wolność kapitana Rouxel i zwrot okrętu zabranego, osobie wskazanej w tym celu przez ministra francuskiego. Co się tyczy pośrednictwa wzmiarkowanego przez rząd cesarski, celem oznaczenie pleniężnego wynagrodzenia, rząd królewski przyjąć go nie może, a ponieważ pośrednictwo dotyczące kwestyi prawa — jedyne, jakiego wymaga honor i godność kraju — odrzucone zostało przez rząd cesarski, rząd królewski zostawia do woli Francyi postąpić w tej mierze jak za stosowne, uzna oświadczać, iż ulegnie temu postanowieniu z tych samych powodów, jakie go zmusiły przystać na inne wymagania.

W tym duchu zreagowaną została nota przesłana w dniu 23. Październ. przez ministra spraw zagranicznych do ministra francuskiego w Lizbonie.

Wszystkie dokumenta dotyczące tej sprawy przedłożone będą Izbowi na przyszłym posiedzeniu.

Asya.

Donieśliśmy w swoim czasie o dwóch pułkach indyjskich wyrzniętych za to, że żołnierze ich chcieli bunt podnieść. Ze sprawozdań różnych pokazuje się, że żołnierze pojedynczy uzbrojeni w kije i nogi od krzesel, mieli chcieć uderzyć na armaty nabite. Szaleństwo to bardzo jest podejrzané i rzeczą byłoby pożyteczną dowiedzieć się, jaka była przyczyna właściwa, dla której tych bezbronnych krajowców wystrzelano i wycięto. Jeżeli tak się obchodzą Anglię z krajowcami, łatwo nastąpić może reakcya w całych Indjach, której trudniej będzie pokonać, jak zbuntowane wojska. Tak opowiadają, że prowadząc żywność żołnierze należący do 97. i 20. pułku do Lukna, spóźnili się w nocy i byli zagnani pozostać na polu. Opóźnienie przypisywali żołnierze lenistwu garewanów (tj. indyjskich woźniców), nad którymi poczęli się mścić bagnietami, tak że kilku z nich z pokłucia umarło. Jest to druga próbka, o której chcielibyśmy się czegoś więcej dowiedzieć. Bo jeżeli takich nadużyć się nasi będą dopuszczać, niech się wściekłości kraju niedziwią, jeżeli do niej jest doprowadzony taką swawolą wojska angielskiego.

— Kilka dzienników indyjskich podaje pogłoskę, że Jung Bahadur obrócił swoje siły przeciw Anglikom. Wiadomość ta potrzebuje jednak potwierdzenia, z powodu panującego wzburzenia w całych Indjach.

Rozmaite wiadomości.

— Posel angielski w Ispahanie Murray nadesłał do Anglii raport z podróży przedsiębranę przez urzędników poselstwa R. F. Thomson i lorda Schomberg-Kerr w góry Elborus i na wulkan Dema-Wend. Podróżni odbyli wymiar szczytu góry Dema-Wend, z czego się okazuje, iż jest ona wyższą od Araratu, albowiem wynosi 21,500 stóp.

— Dnia 22. z. m. wydarzył się w Kłęczanach majetności p. Zielińskiego, gdzie p. Brunicki wydobywa olej skalny, przypadek, który mógł mieć okropniejsze jeszcze skutki, niż te jakie spowodował za sobą. W szybie przez p. Brunickiego na 5 sążni głębokości wybitym, wydobywa się gaz z taką mocą, że żaden robotnik dłużej nad kwadrans w szybie tym nie zdola wytrzymać. Otoż owego dnia w przytomności urzędników górniczych przybyłych z Wieliczki, tudzież krewnych i gości, spuścił się do tego szybu robotnik z latarnią, a chcąc zapewne dokładnie oświecić dno szybu, żeby gościć przybyli rozpoznąć je mogli, wydobyl świecę z latarni. W okamgnieniu zapalił się gaz z hukiem, poparzył robotnika i wysadził w powietrze dach nad szybem umieszczony, przy czem wszelako nikt z obecnych nie poniósł szwanku. Poparzenie robotnika ma być niebezpieczne.

— Morgenpost pisze, że przed trzema tygodniami jakiś młody człowiek, zacinając z węgierską zastawił był u jublera w Wiedniu łańcuch złoty, a w d. 8. b. m. wykupił takowy, a zarazem nabył kilka innych kosztowności, za które zapłacił 205 zlr. to jest dwa bilety bankowe po 100, a jedna na 5 zlr. Po jego wyjściu przekonano się, że obie stówki były fałszywe.

— Amerykanin Ferwick wynalazł narząd za pomocą którego wstrzymać można konie rozpędzone. Jest to pewien rodzaj kagańca, który za pociągnięciem cugli zapada koniowi na nozdrza i pozbawiając go oddechu, wstrzymuje na miejscu.

— Oficerowie i majtkowie okrętu „Austriya“, którzy uszli z życiem, ogłosili w jednym z dzienników angielskich obronę kapitana tego okrętu i swoją, przeciw zarzutom czynionym im po pismach publicznych przez wyratowanych podróżnych. Utrzymują oni, że kapitan natychmiast po wybuchu pożaru rozkazał wstrzymać machinę parową do pół siły i przeznaczył oddział ludzi do pomp, lecz takowe w skutku zapewne stopienia się rur olowianych nie dały wody. Z tego samego powodu pompa parowa działać nie mogła. Inna część ludzi przystąpiła do spuszczenia łodzi, gdy w 15 minut po wybuchu ognia, wszystkie trzy pokłady gorzały. Okręt posiadał 8 łodzi, trzy żelazne po 60 osób mieścić mogące, dwie drewniane a jedną żelazną na 50 osób, i dwie

mniejsze na 30 do 40 osób. Służba była dobrze uorganizowaną i każdy majtek wiedział co ma w danym razie robić, lecz do jednych łodzi niemożna się było dostać z powodu ognia i dymu smołowego; cztery łodzie spuszczone a z tych trzy się rozbiły pod natłokiem podróżnych zanim na wodę zeszyły, a tylko jedna łódź mogła być należycie spuszczone. Kapitan musiał się przedzierać przez płomień chcąc utrzymać porządek między podróżnymi i był bardzo poparzony. Niewiadomo czy skoczył w łódź dla utrzymania porządku, czy też został w nią zepchnięty, dość że wpadłszy w morze nie miał siły utrzymać się na wodzie. Dwóch oficerów jest również poparzonych.

— Od niejakięgo czasu stały się i apteki widownią współzawodnictwa przemysłowego. Pojawiają się lekarstwa modne, o których nie wie nic farmakopeja nasza. Pastyłki, horsełki, pudełeczka itp., przedstawiają rozmaite lekarstwa w takiej formie, że najgrymasniejsze oko, a najwybredniejszy język, nie znajdują w nich nic rażącego. Także w zewnętrznej oprawie lekarstw, flaszeczkach, pudełkach, słoikach itp., w których podają lekarstwa publiczności, objawia się coraz większy zbytek. Co więcej, w Berlinie zaczęli już aptekarze temi czasy rozsilać doktorom blankiety na recepty, które na odwrotnej stronie zawierają adres aptekarza z pięknymi wignetami i rysunkami, a oraz zalecenie rozmaitych artykułów aptecznych, jako to ziół, korzeni, soków, serwatki, alkoholoidów, reagenty itp.

— Olbrzymia lodownia, którą miasto Paryż zakłada w lasku Bulońskim, jest już na ukończeniu. Piwnica ta jest 70 metrów długa a 40 szeroka, przy odpowiedniej głębokości, i może, podług wyrachowania, pomieścić 10 milionów kilometrów lodu.

Wiadomości literackie.

Warszawa. — Zeszyt Ilgi Seryi Illej „Wolnych żartów”, zawiera: Pana Michała i panny Katarzyny medytacje; Dialog filozoficzno-anatomiczno-duchowo-cielesny w dwóch scenach; List i odpowiedź: Uwagi nad dziurą w moście; Korespondencya Wolnych żartów; Uniwersalne lekarstwo; Panna w salonie; Kwestye żywotne; Wujaszek całego świata (na ucho czytelnikom); Doniesienia; Skrzynka do listów; Dwa rebusy.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 11. Listopada 1858.

Zyto (wępel po 25 szefli) po nieco niższych cenach słabo odchodziło; na Listopad 42½ pl., na Grudzień 42½—½ pl., na Grudzień Styczeń 42½ pl., na

Styczeń 42½ pl., na Styczeń Luty 42½ pl., na wiosnę 44½ pl i pien., ½ list. Okowita (beczka po 9600 0 Trallesa) mały nadzwyczaj obrot, cena bez zmiany; na miejscu (bez beczki) 13½—14½ (z beczką) na Listopad 14½ pl., na Grudzień 14½ list., ½ pien., na Styczeń Luty 14½ list., ½ pien., na Marzec 15½ list., na Kwiecień Maj 15½ pien.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 10. Listopada.

Pszenica 50—76 tal. Zyto 44½—45½ tal., na Listopad i Listopad Grudzień 44½—44—½ tal., na Grudzień Styczeń 44½—½—½ tal., na Styczeń Luty 45½—45 tal., na Kwiecień Maj 47—46½—¾ tal., na Maj Czerwiec 47½—47 tal. Jęczmień wielki 33—43 tal. Owies 29—34 tal., na wiosnę 31½ tal. Olej rzepiowy 14½ tal., na Listopad i Listopad Grudzień 14½—½ tal., na Grudzień Styczeń 14½—14½ tal., na Styczeń Luty 14½ tal., na Kwiecień Maj 12 tal.

Olej lniany 12 tal., na Kwiecień Maj 12 tal. Okowita 17½ tal., tal., na Listopad i Listopad Grudzień 17½—½ tal., na Grudzień Styczeń 17½ tal., na Styczeń Luty 17½—½ tal., na Luty Marzec 17½—¾ tal., na Kwiecień Maj 18½—¾ tal.

Szczecin, 10. Listopada.

Pszenica 61—68 tal., na Listopad Grudzień 61½ tal., na wiosnę 66½ tal.

Zyto na Listopad 42—42½ tal., na wiosnę 46 tal.

Olej rzepiowy na Listopad 13½ tal., na Kwiecień Maj 14½ tal.

Okowita na Listopad Grudzień 20½ proc., na wiosnę 19½ proc.

Przybyli do Poznania 12. Listopada.

BAZAR: Rekowski z Gorazdowa, Radoński z Kociąkowójgórki, Rinderknecht z Genewy. HOTEL DREZDENSKE MYLIUSA: Hinze z Zielonogóry, Merke z Karlsruhe, Keferstein z Halli, Neander z Berlina, Mankowicz z Wrocławia.

HOTEL DU NORD: hr. Żółtowski z Czacza, Chłapowski z Turwi, Niegolewski z Niegolewa, Krzyżński z Sapowic, Prall z Oborzysk, Wideck z Pawłowa, Piotrowicz z Gostynia.

OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI: Opitz z Łowencina, Fritzmann z Berlina, Wille z Magdeburga, Brodnicki z Nieświastowie, Grosser z Stolpe.

POD CZARNYM ORŁEM: Pick z Swarzędza, Przeradzki z Stawu, Bronikowski z Ostrowa.

W MIESZKANIU PRYWATNEM: Koch z Poczdamu, ul. Magazynowa 15.

Dresde.

Hôtel de France.

Le propriétaire de l'hôtel fait savoir, qu'il prende en pension pour l'hiver de familles à des prix très modérés.

Wódka Żytnia karólkowa.

Przezemnie fabrykowaną i ogólnie lubioną wódkę żytnią karólkową sprzedaje jak dawniej tak i teraz po 11 Sgr. butelkę Szanowni konsumenci, którym na tém zależy, aby prawdziwy fabrykat odebrali, zechcą uważać dokładnie na etykietę i kapsułkę z moją firmą. Za zwróconą butelkę każdą oddaje 1½ Sgr.

Edward Kantorowicz,

w Rynku 89., ulica Kramarska 11.

Skład Herbaty Chińskiej

KARAWANOWEJ PECCO.

Co tylko odebrałem nowy transport czarnej Rosyjskiej Herbaty, wyborowemi gatunkami funt po 9, 12, 16, 20 i 24 Złoty.

Jako też Mandaryn Arak. po 1 Tal. za wielką butelkę. Poznań w Październiku 1858.

J. N. Piotrowski.

Kurs giełdy berlińskiej.

Dnia 11. Listopada 1858.	Sto- pa pCt.	Na pr. kurant	
		papie- rami.	gotowi- zna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4½	—	100½
dito	4½	—	100½
dito z roku 1856.	4½	—	100½
dito z roku 1853.	4	—	93½
Oblięgi długu skarbowego	3½	—	84½
dito Marchii Elektoralnej i Nowej. . . .	3½	—	83½
dito miasta Berlina	4½	—	100½
dito	3½	—	82½
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej . .	3½	—	84½
dito Prus Wschodnich	3½	—	81½
dito Pomorskie	3½	—	84
dito	4½	—	92½
dito W. X. Poznańskiego	4	—	98½
dito W. X. Pozn. (nowe).	3½	—	88½
dito Szląskie	3½	—	84½
dito Prus Zachodnich	3½	—	81½
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	92
Louisdory	—	—	109½
Akeye kolei żelazn. Starogr. Poznańsk. .	4	—	86½

W srode dnia 24. Listopada 1858.

w sali Bazarowej

Pierwszy wieczór sinfonijny

pod kierunkiem Pana
G. GOLDSCHMIDTA,
(Kapelmistrza w Król. 7. pułku piechoty.)

PROGRAM:

I. i II. część: Sinfonia.

III. część: Nowa muzyka sa-
lonowa.

Bilety abonowane na numero-
wane krzesła po 1 Tal. (na pierwszy oddział
3 wieczorów) są do nabycia od dziś w Król.
nadwornym handlu muzykaliów Panów
Ed. Kote & G. Bock.

Nakładem N. Kamińskiego i Spółki poleca:

Lesława Łukaszewicza Rys piśmiennictwa pol-
skiego. Wydanie większe uzupełnione i doprowa-
dzone do roku 1859. Cena 1 Tal 10 Sgr.

Oltarzyka katolicki czyli książka do nabożeństwa
obejmująca modlitwy najdawniejsze i najwyklesze.
Wydanie trzecie poprawne. Cena 1 Tal. — na pię-
knym welinie 1 Tal. 10 Sgr.

OBWIESZCZENIE.

Młody i zdrowy koń do tegorocznych ćwiczeń
kawalerii obrony krajowej dostawiony, sprzedany
będzie za zapłatą gotową w drodze publicznej liey-
tacji w poniedziałek dnia 15. m. b. przed budyn-
kiem wagi miejskiej na starym Rynku.

Poznań, dnia 11. Listopada 1858.

Magistrat.

Nauczyciel domowy poszukuje miejsca. Bliższą
wiadomość udzieli ekspedycya gazety.

ODEZWA.

Kościół tutajszy potrzebuje małych organ czyli
raczej pozytywki; wszystkich więc szanownych po-
siadaczy takowych na sprzedaż uprasza się: aby
o tém niżej podpisanemu Dozorowi Kościelnemu li-
stownie spieszenie donieść raczyli.

Nosków pod Jarocinem, dnia 6. Listopada 1858.

Dozór Kościelny.

Dr. Jarnatowski

osiadł w Gostyniu jako lekarz praktyczny, położni-
czy i chirurg. Gostyń, dnia 1. Listopada 1858.

Na zarzuty wymierzone przeciw mnie
przez Pana Naczelnego Prezesa w odezwie
do wyborców W. Ks. Poznańskiego z d.
8. b. m., to tylko na teraz odpowiadam,
że drogi zażalenia służącej mi na zasadzie
konstytucyi i prawa, chwycić się nie omie-
szkam.

Poznań, dnia 11. Listopada 1858.

Gustaw Potworowski.

W mym składzie są gotowe figury
wyrabiane z drzewa, wyobrażające Ś. P. na Boże
męki, baldachimy, drzewce do chorągwi, zasłony
przed Najświętszy Sakrament; także oprawiam
obrazy w ramy barokowe i w lizstwy złożone.

W. Grünastel, pozłotnik,
Wodna ulica Nr. 28.

Sprzedaż baranów.

Domnium Ossowasięń sro-
dnia (Mittel-Röhrsdorff) ¼ mili od Wschowy,
wychodowawszy stado z zakupionych macioerek i
baranów z najslawniejszych owczarni, odznaczają-
cych się cienkością i obfitością wełny, może sprze-
dać pewną ilość pięknych i bardzo wełnitych bar-
anów, które poleca, ze względu na obecne konjunktury,
po miernych cenach.

Sprzedaż baranów rozpocznie się z dniem 1. Li-
stopada r. b.

Ossowasięń srodnia, dnia 26. Października 1858.

v. Hoven.

Przedaż baranów

w zarodowej owczarni w **Lubosi-
nie** pod Pniewami rozpocznie się dnia
15. Listopada r. b.

Skład węgla kamiennych **Skokalskiego**
i **Kleiner** przy ulicy Św. Marcina i ulicy
Młyńskiej Nr. 9. poleca po tanich cenach

**najlepsze górnio-szląskie wę-
gle kamienne,
angielski Coaks.**

Zamówienia można złożyć dla większej wygody
u Pana A. Kunkla przy ulicy Wodnej, jako też na
otwartych cedulkach z potrzebnym adresem w wszy-
stkich pudełkach wywieszonych do listów pocztow-
nych.

Suchy Torf.

Zamówienia na suchy torf, tysiąc po 2 Tal.
franko dostarczany do domu, przyjmuje

Gustaw Bielefeld, przy Rynku Nr. 87.